

Sygn. akt I C 2680/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSR Barbara Nowicka

Protokolant: st.sekr.sądowy E. B.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 czerwca 2017 r. w S. sprawy

z powództwa W. P. (1) i J. P.

przeciwko A. S. i J. S.

o nakazanie

I. oddała powództwo;

II. zasądza solidarnie od powodów W. P. (1) i J. P. na rzecz pozwanych A. S. i J. S. solidarnie kwotę 1.817,- zł (jeden tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 2680/13

UZASADNIENIE

Powodowie W. P. (2) i J. P. wnieśli pozew przeciwko **pozwanym A. S. i J. S.** o nakazanie usunięcia nasadzonych drzew przy granicy między posesjami, w postaci sześciu sztuk platanów, czterech sztuk świerków i pięciu sztuk buków, a także o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazali, że A. S. i J. S. budują dom na posesji położonej w S. przy ul. (...), która graniczy z ich nieruchomością. Podczas ustnych uzgodnień w 2010 r. pozwani zobowiązali się, że na granicy działek postawią nowy płot z elementów drucianych na betonowym cokole, mimo to w 2011 r. naruszając powyższe uzgodnienia, postawili między posesją nr (...) i posesją nr (...) przy ul. (...) w S. mur żelbetonowy o długości 24 m i wysokości powyżej 2,20 m. W pozostałej części wykonali ogrodzenie według wcześniejszego porozumienia. W 2012 r. do elementów drucianych muru dostawili elementy pełne drewniane. Następnie A. S. i J. S. wzdłuż wybudowanego muru posadzili sześć sztuk drzew platanów w odległości ok. 40 cm od tegoż muru, w odstępach około 4 m. W dalszej części ogrodzenia posadzili natomiast cztery świerki w odstępach ok. 2,5 m od siebie i pięć sztuk buków. W dniu wniesienia pozwu drzewa te miały około 4-5 m wysokości. Z uwagi na to, że platan to mocno rosnące drzewa parkowe, których przyrosty roczne wynoszą około 1 m, bardzo szybko utworzą jednolitą ścianę zasłonową. Również świerki i buki są drzewami silnie rosnącymi i w bardzo krótkim czasie utworzą ścianę zaciemnienia. Na skutek posadzenia tych wysoko rosnących drzew nastąpi degradacja posesji powodów W. P. (1) i J. P.. Z uwagi zaś na okoliczność, iż drzewa te rosną od strony wschodnio – południowej, nastąpi silne zaciemnienie naszej posesji, a w rezultacie spowoduje to znaczne pogorszenie warunków bytowania wszelkiej roślinności uprawianej na ich posesji. Pogorszeniu ulegną również warunki bytowe mieszkańców posesji. Wszystkie te elementy spowodują również obniżenie wartości posesji

powodów, zdaniem których niedopuszczalne jest sadzenie tak wysokich drzew na działce o szerokości 14 m i długości około 75 m. Zatem nasadzenia te rażąco naruszają interes powodów.

Powodowie argumentowali również, iż zwracali się pisemnie i ustnie do pozwanych A. S. i J. S. o dobrowolne usunięcie przez nich nasadzeń, lecz nie uzyskali pozytywnej odpowiedzi, a kierowana do nich korespondencja nie została odebrana. Nadto zwrócili się do Wydziału Gospodarki Komunalnej, Mieszkaniowej i Ochrony (...) o wyjaśnienie nasadzeń dokonanych na posesji nr (...), jednakże w odpowiedzi otrzymali informację, iż nie istnieją żadne wytyczne, które regulowałyby rozmieszczenie drzew na posesji sąsiada. Wskazane jednakże zostały przepisy art. 144 k.c. oraz przepisy o rodzinnych ogródkach działkowych (ROD).

W odpowiedzi na pozew **pozwani A. S. i J. S. – reprezentowani przez radcę prawnego** – wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz każdego z nich kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu oświadczyli, że nie zgadzają się w całości z zarzutami sformułowanymi przez powodów, albowiem ich roszczenia są niezasadne oraz nie znajdują odzwierciedlenia w stanie faktycznym i prawnym. Nadto zdaniem pozwanych, powodowie nie wskazali w pozwie kiedy nastąpi degradacja ich posesji przez umieszczenie nasadzeń na nieruchomości pozwanych, jak również nie sprecyzowali na czym będzie polegała ta degradacja. W. P. (2) i J. P. nie określili także, w jaki sposób pogorszą się ich warunki bytowe oraz w jakim stopniu obniży to poziom wartości posesji. Pozwani zarzucali, że wybudowali dom na nieruchomości sąsiadującej z nieruchomością W. P. (1) i J. P. w oparciu o projekt budowlany i pozwolenie na budowę wydane przez odpowiedni organ. Przed wydaniem tejże decyzji zostali zobowiązani do przedłożenia w urzędzie, analizy nasłonecznienia nieruchomości sąsiadujących w związku z planowaną inwestycją. Analiza ta wykazała, że zaprojektowany dom nie pogarsza w żadnym stopniu nasłonecznienia nieruchomości powodów. Jednocześnie z przeprowadzonej inwentaryzacji geodezyjnej budynku wynika, że ukształtowanie terenu powoduje, że ich nieruchomość jest niżej usytuowana od nieruchomości powodów o ok. 70 cm przy krawędziach budynków. Ma to niekorzystne znaczenie dla nasłonecznienia nieruchomości pozwanych, albowiem przy takim ukształtowaniu terenu – od wschodu słońca, do południa – ich nieruchomość nie ogranicza wyżej położonej nieruchomości powodów, w takim stopniu jak wyżej położona nieruchomość powodów, na której znajdują się wysokie nasadzenia drzew owocowych. Analiza nasłonecznienia, uwzględniająca różnice położenia nieruchomości, miała znaczenie przy ocenie wpływu ich inwestycji na nasłonecznienie posesji powodów i nie wykazała w tym względzie żadnych dla nich niedogodności. Nie były więc prawdziwe twierdzenia powodów, że od strony wschodnio – południowej nastąpiło znaczne zacinienie ich posesji. Nadto płot oddzielający obie nieruchomości został posadowiony wyłącznie po stronie pozwanych i ma taką konstrukcję, że pod ziemią (1,5 m) ma odchodzącą od pionowego płotu, w stronę nieruchomości pozwanych platformę betonową, którą ma na celu niedopuszczenie do przemieszczania się korzeni nasadzeń pod płotem, z nieruchomości pozwanych na nieruchomość powodów. Z uwagi na tenże fakt nasadzenia nie mają żadnego wpływu na nieruchomość powodów. Poza tym z uwagi na małą szerokość działki zostały one dobrane w ten sposób, by nie rozrastały się na boki i nie rosły w górę, gdyż utrudniałoby to pozwany przemieszczanie się po nieruchomości – parkowanie pojazdów, a nadto zacięniałoby również ich nieruchomość w godzinach popołudniowych. Argumentowali również, iż będą w taki sposób kształtować wygląd nasadzeń by utworzyły one dodatkowy płot, co spowoduje ograniczenie wglądu powodów do ich pomieszczeń, który jest możliwy z uwagi na różnię w wysokości terenu.

Pozwani argumentowali, iż ani z art. 144 k.c., ani z przepisów ustawy o rodzinnych ogródkach działkowych nie wynikały żadne obostrzenia dotyczące sposobu rozmieszczenia nasadzeń i ich rodzajów, jakie mogły występować na tego typu nieruchomości jak ich. Podkreślili również, iż nasadzenia znajdujące się na nieruchomości powodów, były znacznie wyższe niż nasadzenia na ich nieruchomości, co wpływało negatywnie na nasłonecznienie ich nieruchomości.

W piśmie procesowym z dnia 01.07.2014 r. pełnomocnik powodów, który zgłosił swój udział w sprawie, sprecyzował podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazując, że powodowie swoje roszczenie wiążą z negatywnymi immisjami pośrednimi polegającymi na nadmiernym zaciemnieniu gruntu oraz na niebezpieczeństwie powstania szkody na podstawie art. 415 k.c. mogącej powstać w przyszłości w wyniku ciągłego wzrostu drzew na działce A.

i J. małżonków S.. I. te zdaniem W. P. (1) i W. P. (2) wykraczały ponad przeciętną miarę, dlatego też wytoczenie powództwa było niezbędne dla ochrony przysługującego im prawa własności. W takiej sytuacji powodowie wytoczyli powództwo negatoryjne w oparciu o art. 144 kc w zw. z art. 222 § 2 k.c. Zdaniem powodów sam mur w wysokości 2,2 m był wystarczający do zachowania intymności i prywatności pozwanych i sam w sobie stanowił istotne zaciemnienie działki powodów, wpływając na rozwój zasadzonych tam roślin. W sytuacji zaś, gdy – jak stwierdzili pozwani – ma powstać dodatkowy płot z zasadzonych przy murze drzew, zaciemnienie działki powodów znacznie by wzrosło. Nadto powodowie stwierdzili, że pozwani nie mają powodów by dodatkowo się przed nimi zasłaniać, ponieważ w nieruchomości powodów nie ma okien na piętrze, a zatem nie mogą zaglądać na posesje pozwanych. Za immisję ich zdaniem należało również uznać skierowanie trzech kamer monitoringu na grunt powodów. Jednocześnie przyznał okoliczność, iż na działce nr (...) znajdują się nasadzenia w postaci drzew owocowych i ozdobnych o znacznej wielkości, albowiem są to drzewa już długoletnie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nieruchomość należąca do W. P. (1) i J. P., położona w S. przy ul. (...), graniczy z nieruchomością należącą do pozwanych A. S. i J. S., położoną w S. przy ul. (...). (...) te zabudowane są domami mieszkalnymi (**bezsporne**).

(...) oddziela płot posadowiony na posesji nr (...), będącej własnością A. S. i J. S., który na długości 24 m wybudowany został z żelbetonu w postaci zwartej bryły o wysokości 2,20 m, w pozostałej części wykonany został z siatki na podmurówce betonowej i przykryty pełnymi drewnianymi elementami. Ma on budowę kaskadową, wznosząc się ku górze od strony wejścia na posesję, w głąb ogrodu.

Wzdłuż muru A. S. i J. S. dokonali nasadzeń drzew ozdobnych. Na długości ogrodzenia murowanego posadzonych zostało sześć drzew platanów, w odległości 40 cm od muru i odstępach około 2 m od siebie, których liście i gałęzie zostały przywiązane do drewnianych podpórek wystających ponad ogrodzenie. Liście platanów nie są gęste, a wysokość drzew wynosi ok. 4- m. Przed ogrodzeniem drewnianym, które zostało wzniesione powyżej ogrodzenia murowanego, za czterema pierwszymi przesłami, posadzonych zostało pięć buków o smukłym kształcie, nierozrośniętych, o wysokości około 4-5 m, w odległości około 1,5 m od siebie. W najwyższej części posesji posadzone zostały cztery smukłe świerki wysokie na około 4 m, w odległości około 1,5 m od siebie. Wszystkie drzewa zostały zakupione i posadzone przez pozwanych jako duże rośliny, około 15-20 letnie. Drzewa mają spełniać funkcję ozdobną i systematycznie są przycinane. Pozwani przycinali drzewa również w trakcie trwającego postępowania sądowego.

Drzewa te o godz. 13:05 w miesiącu wrześniu i o godz. 14:05 w bardzo słoneczny dzień majowy, nie rzucały cienia na nieruchomość powodów.

dowód: dokumentacja fotograficzna – k. 5, 72-76, 391 – 397,

- oględziny nieruchomości w dniu 15.09.2014 r., z których sporządzono protokół na k. 81 - 84,

- zeznania pozwanej A. S. przesłuchanej w charakterze strony – k. 110, - oględziny nieruchomości w dniu 22.05.2017 r., z których sporządzono protokół na – k. 400 - 401.

W. P. (2) i J. P. pismem z dnia 29.10.2012 r. zwrócili się do pozwanych A. S. i J. S. o usunięcie drzew platanów posadzonych bezpośrednio przy granicy ich posesji.

Pismem z dnia 30.10.2012 r. zwrócili się do Wydziału Ochrony (...) Urzędu Miejskiego w S. o wyjaśnienie kwestii możliwości dokonywania nasadzeń na posesji nr (...) przy ul. (...), stanowiącej własność pozwanych, w postaci platanów o wysokości 3,5 m, w niewielkiej odległości od muru. W odpowiedzi otrzymali pismo z dnia 14.11.2012 r. informujące o braku wytycznych, które regulowałyby rozmieszczenie drzew oraz krzewów na posesjach. Jedyne zapisy, które regulują podobne kwestie, to przepisy w zakresie rodzinnych ogródków działkowych, jednakże odnoszą się one jedynie do tychże ogródków.

dowód: pismo z dnia 29.10.2012 r. – k. 8, pismo Urzędu Miejskiego w S. z dnia 14.11.2012 r. /k. 6 i 7 akt/.

Na nieruchomości powodów W. i J. P. rosną wysokie drzewa owocowe, w tym jabłonie, które wysokością przewyższają świerki pozwanych. Na odcinku wzdłuż drewnianego płotu, w miejscu gdzie nie było nasadzeń drzew po stronie pozwanych, a także na wysokości ogrodzenia murowanego z platanami po stronie pozwanych, po stronie nieruchomości powodów rosną wysokie na 4 – 5 m drzewa owocowe. W odległości około 1,5 m od płotu rosną: cis wysoki na około 5 m, cis wysokości około 4-5 m, dereń i leszczyna o wysokości ok. 5 m, jałowiec wysoki na około 2 m, śliwa ok. 4 m wysokości, dwa cisy o wysokości ok. 5 m, śliwy i jabłonie oraz grusza wysoka na ok. 4 -5 m. W końcowej części działki na jej środku znajdowała się rozłożysta jabłoń wysoka na około 7 m. Również przy końcu działki znajduje się czereśnia o wysokości około 7 m. Poza granicą działki W. P. (1) i J. P. znajduje się wzniesienie, na którym rosną dwie wysokie brzozy i modrzew. Po godzinie 13.00 w jesienny, słoneczny dzień oraz po godzinie 14.00 w bardzo słonecznym dniu majowym, drzewa pozwanych nie zaciały działki powodów, istniało natomiast zacienienie działki powodów powstałe na skutek nasadzeń po stronie powodów.

dowód: oględziny nieruchomości stron z dnia 15.09.2014 r. – k. 83, oględziny nieruchomości pozwanych z dnia 22.05.2017 r. – k. 400 – 401.

Nasadzenia drzew platanów prowadzonych w formie płaskiej na nieruchomości pozwanych zostały dokonane w odległości 0,34 m od ogrodzenia granicznego i w rozstawie 3,90 m, nasadzenia buków w odległości 0,60 – 0,62 m od płotu, a świerki w odległości 0,56 m – 0,75 m od płaszczyzny płotu. Rozmieszczone zostały w linii północ – południe Średni roczny przyrost wysokości platanu klonolistnego wynosi 70 cm - 100 cm, buka pospolitego odmiany D. G. (...) cm, natomiast świerka serbskiego od 35 cm do 100 cm.

dowód: opinia biegłej A. P. – k. 128 – 133, opinia ustna uzupełniająca biegłej A. P. – k. 206 – 208.

Poziom furtki powodów w stosunku do poziomej furtki pozwanych jest wyższy o 35 cm, co związane jest z naturalnym ukształtowaniem terenu, jednakże nie odpowiada rzeczywistemu ukształtowi wysokości działek, który jest zróżnicowany w poszczególnych miejscach. Różnice w wysokościach między działkami stron kształtowały się w przedziale od 2 cm i 5 cm przy platanach na korzyść pozwanych, do 12 cm, 16 cm, 22 cm, czy też 28 cm wyżej w innych punktach ogrodu pozwanych, w stosunku do ogrodu powodów. Wysokość nasadzeń dokonywanych w tak bliskiej odległości od płotu nie powinna przekraczać 3,5 m dla platanów, 4 m dla buków i 5 m dla świerków, czyli wysokości jaką osiągnęły te drzewa przed wykonaniem cięcia przez pozwanych.

Obecna wysokość nasadzeń na działce pozwanych świadczy o tym, że drzewa są przycinane i formowane. Utrzymanie ich wysokości poprzez przycinanie przynajmniej raz w roku, spowoduje, że będą one w niewielkim stopniu oddziaływać na działkę powodów. Obecne oddziaływanie jest również niewielkie. Spowodowane jest to nie tylko wysokością drzew, lecz również, zwłaszcza jeśli chodzi o buki i świerki, ich kształtem. Pozwani posadzili bowiem odmiany świerku serbskiego oraz buka, które mają wąską formę. Poza tym znajdują się one w wyższej części ogrodu w stosunku do ogrodu pozwanych co również powoduje, że cień przez nie rzucany na działkę W. P. (1) i J. P. jest niewielki. Poddane odpowiedniej pielęgnacji platan – cięciu regularnie na wiosnę i jesienią - również mogą ulec skarleniu, a wpływ po odpowiednim przycięciu na działkę sąsiadów pozwanych, będzie praktycznie żaden, a w chwili obecnej takiego problemu nie ma.

Zgodnie z wiadomościami specjalnymi w zakresie architektury krajobrazu i ogrodnictwa, rośliny o szybkim przyroście zielonej masy nie powinny być sadzone jako żywopłot w odległości mniejszej niż 10 metrów od granicy działek. Drzewa pozwanych są - z punktu widzenia krajoznawczego i wiedzy z zakresu projektowania ogrodów – zasadzone za blisko płotu. Zaniedbania pielęgnacyjne koron drzew platanów mogą prowadzić do zacienienia nieruchomości powodów; już dwuletnie zaniedbania pielęgnacyjne mogą działać niekorzystnie na ogród sąsiada. Po osiągnięciu wieku 100 lat, platan będą bardzo duże, jeśli chodzi o przyrost masy pnia. Przyrost pnia nie ma jednak znaczenia dla zacienienia nieruchomości sąsiednich; wpływ na zacienienie może mieć przyrost korony.

Istniejące natomiast nasadzenia na posesji powodów, w postaci drzew liściastych i krzewów liściastych oraz iglastych, a także drzew owocowych, których wysokość w niektórych przypadkach (leszczyna, śliwy cyprysik L., grusza) znacząco wyższa niż 2,5 m, w okresie pełnego ulistnienia, zaciemniają powierzchnię ich ogrodu już od godziny 12:00 do zachodu słońca. Nasadzenia te mają niewielki wpływ na zacinienie posesji pozwanych, z uwagi na istniejący między posesjami mur, który do minimum ogranicza oddziaływanie roślin powodów na działkę pozwanych. Nasadzenia po stronie powodów mają jednak większy wpływ na zacinienie ich własnej posesji, niż posadzone przez pozwanych drzewa.

dowód: pisemna opinia biegłego z zakresu ochrony i architektury krajobrazu J. W. – k. 242 – 256, opinia biegłego J. W. – k. 338 – 343, opinia biegłego J. W. – k. 291, ustna opinia uzupełniająca J. W. – k. 386 – 388.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Ocena prawna dochodzonego roszczenia winna być dokonywana w oparciu o art. 222 § 2 k.c. zgodnie z którym przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń (tzw. roszczenie negatoryjne).

Przesłanką roszczenia negatoryjnego jest w pierwszym rzędzie przymiot właściciela, a kolejną fakt naruszenia własności w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą. Należy przy tym podkreślić, że chodzi tu o taką ingerencję w sferę prawa własności, która stanowi bezprawne jego naruszenie. Podobnie jak przy roszczeniu windykacyjnym legitymowanym czynnie do wystąpienia z roszczeniem negatoryjnym jest właściciel, a także współwłaściciel. Biernie legitymowanym jest ten, kto bezpośrednio narusza prawo własności w inny sposób niż poprzez pozbawienie właściciela władztwa nad rzeczą.

Przenosząc powyższe spostrzeżenia na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że nie było kwestią sporną, że zarówno powodowie, jak i pozwani, byli właścicielami sąsiednich nieruchomości położonych w S. przy ul. (...), a w konsekwencji niewątpliwą była legitymacja materialna stron w niniejszej sprawie.

Następnie Sąd zważył, że zgodnie z treścią art. 144 kc właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno - gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. W przypadku zaś naruszenia prawa własności nieruchomości poprzez niedopuszczalne immisje właścicielowi nieruchomości sąsiedniej przysługuje roszczenie negatoryjne z art. 222 § 2 kc.

Należy w tym miejscu podkreślić, że prawo własności jest najszerszą formą uprawnienia do władania rzeczą, pozwalającą w najpełniejszy sposób realizować właścicielowi jego władztwo nad rzeczą poprzez m.in. korzystanie z rzeczy. Niemniej jednak uprawnienia właścicielskie doznają pewnych ograniczeń określonych przepisami prawa. W szczególności właściciel nieruchomości powinien powstrzymać się od działań, które nadmiernie zakłócałyby korzystanie z nieruchomości sąsiednich. Przepis art. 144 kc określa jedną z norm prawa sąsiedzkiego, regulującą treść i wykonywanie prawa własności w zakresie oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Właściciel swoim zachowaniem podejmowanym w ramach wykonywania przez niego prawa własności do nieruchomości może bowiem w negatywny sposób oddziaływać na nieruchomości sąsiednie, zakłócając swobodne z nich korzystanie. Takie działanie określane jest mianem immisji, w tym pośrednich, będących ubocznym, niezamierzonym skutkiem działania właściciela, jednak szkodliwym dla właściciela innej nieruchomości. Dokonywanie immisji pośrednich jest zakazane ponad przeciętną miarę przy uwzględnieniu społeczno – gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, przy czym oba te czynniki muszą być spełnione jednocześnie. Tym samym oddziaływanie pośrednie na nieruchomości sąsiednie jest dopuszczalne jedynie w granicach miernika obiektywnego jakim jest przeciętna miara (por. Jerzy Ciszewski, komentarz do art. 144 kc, Lex/2014).

Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym w orzecznictwie, ocena przeciętnej miary w rozumieniu art. 144 kc **musi być dokonana na podstawie obiektywnych warunków panujących w środowisku osób zamieszkujących na danym terenie, a nie na podstawie subiektywnych odczuć osób, których przestrzeń w miejscu zamieszkania uległaby ograniczeniu** (por. wyrok SN z 22 listopada 1985 r., II CR 149/85 (OSNCP 1986, nr 10, poz. 162, glosa do powołanego wyroku W.J. K., NP 1988, nr 10-12, s. 209). Jak z tego wynika, chodzi tu o dokonanie oceny według normy obiektywnej, a nie subiektywnej wrażliwości czy potrzeb właścicieli poszczególnych nieruchomości.

Przy ocenie przeciętnej miary należy uwzględnić przeznaczenie nieruchomości, które wynika z jej charakteru i sposobu z niej korzystania. **Określenie "stosunki miejscowe" odnosi się zarówno do miejsca, jak i czasu** (zob. wyrok SN z dnia 3 lipca 1969 r., II CR 208/69, OSPiKA 1971, z. 5, poz. 87). **Oznacza to, że ocena zakłóceń powinna zapewnić powiązanie jej z konkretną w danym czasie i miejscu sytuacją. Wówczas nie będzie ona oderwana od rzeczywistości** (tak Teresa Filipiak, Komentarz do art. 144 Kodeksu cywilnego, LEX, 2012).

W niniejszej sprawie powodowie zgłosili żądanie nakazania pozwanym usunięcia nasadzonych na granicy drzew, wskazując na immisje pośrednie, polegające na zacienianiu ich posesji, co spowoduje w przyszłości degradację ich nieruchomości, a także pogorszenie warunków bytowych zasadzonych tam roślin. Rozrost drzew pozwanych w przyszłości miałby spowodować również tamowanie przenikania światła słonecznego.

Poddając ocenie stanowiska stron, Sąd doszedł do wniosku, iż w tym konkretnym stanie faktycznym nie doszło do naruszenia korzystania z nieruchomości powodów ponad przeciętną miarę w sposób uzasadniający nakazanie wycięcia spornych drzew.

W toku przeprowadzonych dwukrotnie oględzin nieruchomości, tj. w dniu 15.09.2014 r. o godzinie 13:00 oraz w dniu 22.05.2017 r. o godzinie 14:00, które były dniami bardzo słonecznymi, Sąd ustalił, że rosnące na działce pozwanych drzewa nie rzucały cienia na nieruchomość powodów. Cień rzucały natomiast liczne drzewa zarówno owocowe: śliwy, grusze, jabłonie, jak i ozdobne: leszczyna, cisy, posadzone na nieruchomości powodów, albowiem większość z nich była znacznych rozmiarów przekraczających wysokością 4 m. Wprawdzie były one posadowione w odległości od siebie, jednakże z uwagi na liczbę tych nasadzeń generowały one znaczny cień na nieruchomości powodów.

Oceniając, czy doszło do zakłócenia ponad przeciętną miarę Sąd wziął pod uwagę istniejący w okolicy stan zadrzewienia i wszystkie jego konsekwencje dla mieszkańców. Nasadzenia u pozwanych mają za zadanie oddzielenie w naturalny sposób jednej nieruchomości od drugiej. Przedmiotowe drzewa mają docelowo stanowić żywopłot zapewniający prywatność mieszkańcom każdej z nieruchomości. Działanie takie jest typowe w warunkach podmiejskich, o zabudowie jednorodzinnej, na których w przeważającej części istnieje bujne zadrzewienie. Sąd zważył przy tym, biorąc pod uwagę ustalenia poczynione podczas oględzin nieruchomości stron, że drzewa rosnące na posesji pozwanych nie wyróżniają się wysokością, czy też bujnością na tle drzew rosnących na posesjach sąsiadów. Z obserwacji Sądu w toku oględzin wynikało nadto, że nad nieruchomością powodów wznoszą się bardzo wysokie drzewa rosnące na wzniesieniu, poza granicami ich działki. Podobna sytuacja miała miejsce na posesji powodów, na której rosły drzewa potężniejsze i wyższe niż na nieruchomości pozwanych. Stwierdzenie tych okoliczności prowadziło do ustalenia, że stosowanie nasadzeń roślinności, w tym wysokich drzew, jest powszechne w analizowanych warunkach miejscowych.

Analiza wpływu nasadzeń na nieruchomość powodów była przedmiotem opinii dwóch biegłych w niniejszym postępowaniu: A. P. oraz J. W.. Obie te opinie nie pozostawiały wątpliwości co do oceny, iż drzewa nasadzono za blisko ogrodzenia, niezgodnie ze sztuką ogrodnictwa. Biegła A. P. stwierdziła także /k. 206/, że głównym elementem, który powoduje zacienienie nieruchomości powodów jest betonowy płot rozdzielający działki. Z jej opinii wynika, że gdyby płotu tego nie było, nasłonecznienie, nawet przy uwzględnieniu rosnących tam w chwili obecnej drzew, w postaci platanów, świerków i buków, byłoby znacznie lepsze.

W opinii pisemnej biegła wskazała, iż po ustawieniu pełnego, wysokiego ogrodzenia, wydłużanego poprzez nasadzenie drzew wysokich, warunki wzrostu roślin w ogrodzie powodów znacznie się pogorszyły. D. zacieniają nieruchomość powodów od wschodu słońca, a zacienienie będzie się zwiększało wraz ze wzrostem drzew. Nadto, jak stwierdziła biegła, w chwili obecnej platan nie rzucają znaczącego cienia na nieruchomość powodów, jednakże w przyszłości, kiedy się rozrosną taka sytuacja będzie możliwa.

Z kolei z opinii biegłego sądowego z zakresu ochrony i architektury krajobrazu J. W. wynikało, że mimo iż drzewa pozwanych zostały jego zdaniem posadzone zbyt blisko płotu i wznoszą się ponad nim na około 2 m, to zacieniają nieruchomość powodów w niewielkim stopniu. Biegły podkreślił, że w znacznym stopniu zacieniają nieruchomość powodów nasadzenia znajdujące się na ich nieruchomości. Nadto biegły stwierdził, odnosząc się do podnoszonych argumentów dotyczących różnicy poziomów nieruchomości, że uwzględniając aktualne ukształtowanie terenu nieruchomości powodów w stosunku do nieruchomości pozwanych oraz wystawę do słońca, większy wpływ na zacienienie działki powodów mają nasadzenia w ich ogrodzie, a płot oddzielający obie posesje ogranicza do minimum oddziaływanie roślin powodów na nasadzenia u pozwanych. Poza tym wskazał, że przy założeniu, że nasadzenia pozwanych w postaci platanów urosną do 3,5 m wysokości, buków do 4 m, zaś świerków do 5 m, to nie będą naruszały praw powodów do korzystania z ich prawa własności.

Analiza treści opinii pisemnych i ustnych opinii uzupełniających biegłych A. P. i J. W., pozwalała na uznanie, że stanowiły one wiarygodną podstawę dla ustalenia, iż nasadzenia drzew wysokich blisko płotu nie było zgodne ze sztuką ogrodnictwa i powodowało pewne zacienienie nieruchomości powodów. Jednocześnie jednak brak było podstaw dla przyjęcia, iż działanie to stanowiło o naruszeniu przepisów prawa, a w konsekwencji by było bezprawne, skoro brak powołanych przepisów regulujących dokonywanie nasadzeń na nieruchomościach położonych w zabudowach jednorodzinnych.

Następnie Sąd zważył, iż w toku procesu pozwany przycinali drzewa, doprowadzając je do stanu na dzień zamknięcia rozprawy jak na fotografiach na k. 391-397 akt, co stwierdzono również w toku oględzin w dniu 22.05.2017r. Towarzyszyło temu zapewnienie strony pozwanej, że drzewa będą przycinane systematycznie.

Z ustnej opinii biegłego J. W. wynikało, iż buki i świerki – z uwagi na wąską formę – mają bardzo niewielki wpływ na działkę powodów. Z kolei poddane odpowiedniej pielęgnacji platan – cięciu regularnie na wiosnę i jesienią - również mogą ulec skarleniu, a wpływ po odpowiednim przycięciu na działkę sąsiadów pozwanych, będzie praktycznie żaden.

Analiza powyższej opinii biegłego J. W., zarówno pisemnej, jak i ustnej, prowadziła do wniosku, iż biegły w sposób przekonujący uzasadnił swoje stanowisko, wskazując przeprowadzone czynności, materiał, na którym się oparł. Nadto proces dochodzenia biegłego do wniosków stanowiących konkluzję opinii był przedstawiony w sposób logiczny i nie budzący wątpliwości Sądu. Spostrzeżenia i wnioski zwłaszcza biegłego J. W. znalazły potwierdzenie w dokonanych przez Sąd oględzinach nieruchomości.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że nasadzenia drzew znajdujących się na nieruchomości pozwanych, przy granicy z nieruchomością powodów, mimo pewnych nieprawidłowości z punktu widzenia sztuki ogrodnictwa oraz pewnego zacienienia nieruchomości powodów, nie zakłócają korzystania z ich nieruchomości ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.

Ocena powyższa uwzględniała brzmienie art. 316 § 1 kpc, zgodnie z którym po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok biorąc **pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy**. Ocena przeciętnej miary dokonywana była zatem według stanu na dzień orzekania.

Wzgląd na wszystkie te argumenty przesądzał o rozstrzygnięciu jak w pkt I wyroku.

O kosztach procesu jak w pkt II wyroku orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 kpc. Na tej podstawie zasądzono od powodów na rzecz pozwanych kwotę 1.817,00 zł na którą złożyły się: koszty zastępstwa procesowego – w wysokości jednokrotnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 600,00zł ustalonej w oparciu o § 6 pkt 3

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28.09.2002 r. (Dz. U. nr 163, poz. 1349), opłata od pełnomocnictwa – 17,00 zł i 1.200,00 zł zaliczki uiszczonej przez pozwanych na koszty związane ze sporządzeniem opinii biegłego.

Odnosząc się do wniosku pozwanych o zasądzenie trzykrotności stawki minimalnej wynagrodzenia radcy prawnego Sąd zważył, iż stosownie do treści § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349) zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia owej opłaty, stanowią stawki minimalne określone w stosownych przepisach. Opłata ta nie może być jednocześnie wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy.

Stosownie do prezentowanego w orzecznictwie stanowiska (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30.09.2009r., II AKz 643/09, LEX nr 553823) ustawodawca określając wysokość stawek minimalnych za poszczególne czynności lub za udział w poszczególnych postępowaniach dokonał precyzyjnego rozważenia i uwzględnienia wszelkich okoliczności charakterystycznych dla danego typu spraw. Tym samym w przyjętych stawkach minimalnych oddana została swoista wycena koniecznego nakładu pracy po stronie pełnomocnika związana ze specyfiką określonego rodzaju postępowań. Jednocześnie ustawodawca pozostawił możliwość uwzględnienia przez sąd orzekający pewnych nadzwyczajnych, szczególnych okoliczności, które pojawiając się w danej sprawie zwiększają diametralnie nakład pracy niezbędnej do prawidłowej realizacji obowiązków profesjonalnego pomocnika procesowego. Brak jest więc przesłanek do zasądzania wynagrodzenia wyższego od stawek minimalnych w sprawie, w której żadne ekstraordynaryjne okoliczności nie wystąpiły, a skala aktywności adwokata pozostawała na przeciętnym poziomie. Zgodzić należy się bowiem z prezentowanym w orzecznictwie stanowiskiem, że nie ma powodów do podwyższenia stawki wynagrodzenia obrońcy za sprawowaną obronę z urzędu, gdy jego aktywność w wypełnianiu obowiązków w toku całego postępowania nie przekraczała granic zwykłej staranności obrońcy (Post. SA w K. z dnia 13 września 2006 r., II AKz 350/06, KZS 2006/10/21).

Podzielając w zupełności przytoczone stanowisko Sąd zważył, iż z uwagi na czas trwania postępowania, konieczność uczestnictwa w wielu terminach rozpraw i oględzin, a także analizy opinii biegłych w niniejszej sprawie, skala aktywności obu pełnomocników pozostawała na ponadprzeciętnym poziomie. Jednocześnie Sąd zważył, iż w toku procesu pozwani dokonywali przycinania i zmian w spornych nasadzeniach, doprowadzając je do stanu istniejącego w dniu zamknięcia rozprawy, odmiennego aniżeli uwidoczniony na fotografiach załączonych do pozwu. Biorąc nadto pod uwagę treść opinii biegłej A. P., wskazującej na postępujące zagrożenie dla stanu nieruchomości powodów w przyszłości Sąd uznał, że powodowie mogli mieć subiektywne, usprawiedliwione okolicznościami przeświadczenie o słuszności swojego żądania nakazania wycięcia drzew, co w rozumieniu art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28.07.2005 r. (Dz. U. 2016. 623 t.j.) stanowiło szczególny wypadek uzasadniający nieobciążanie powodów kosztami procesu w części.

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w pkt. III wyroku i nie obciążył powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie.